

Ганна Горєлова

Науковий керівник: к.п. н., доц. Батієвська Т.В.

ВИВЧЕННЯ ТРАДИЦІЙ ПЕТРИКІВСЬКОГО РОЗПИСУ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

Серед стратегічних завдань реформування освіти в українській державі – виховання поваги до національних цінностей українського народу та інших народів і націй забезпечення пріоритетності розвитку людини та відтворення і трансляцію культури та духовності в усій різноманітності вітчизняних та світових зразків.

Центральною лінією у створенні національно орієнтованої системи підготовки учнів повинно стати залучення їх до занять декоративно-ужитковим мистецтвом. Традиції декоративно-ужиткового мистецтва допомагають відновлювати історично-духовну пам'ять і зосереджують увагу учнів на глибинах естетичної та педагогічної свідомості всього українського етносу. Вони дозволяють цілеспрямовано формувати аксіологічні уявлення дітей, збагачують процес становлення їхньої свідомості.

Декоративний розпис - це один із видів творчої діяльності людини, який широко побутував в Україні як органічне поєднання декоративного і прикладного мистецтв [2; 3].

Проблемі відродження народних художніх ремесел і декоративного розпису присвячені праці мистецтвознавців і педагогів: Є. Антоновича, О. Соломченка, М. Станкевича, Т. Печенюк та ін. Спорідненість різних видів розпису була темою наукових доробок М. Селівачова; розписи на українських весільних скринях середини ХІХ-початку ХХ ст. вивчав М. Юр.; великий внесок в дослідження традиційного розпису зробили М. Кириченко (український декоративний розпис); О. Найден (орнаменти українського народного розпису); Л. Білякова, Н. Глухенька, Л. Жоголь, А. Калініна, М. Маричевський, О. Мирненський, Ю. Мохірева, В. Ружицький, П. Соловйов, О. Смирнова, О. Тищенко, О. Шестакова, Л. Яценко (регіональні традиції художнього розпису).

Найбільш відомим центром декоративного розпису не тільки в нашій країні, але й за її межами, є с. Петріківка Дніпропетровської області, звідки й назва - Петріківський розпис. Цей розпис має свої художні особливості й відмінності в мотивах орнаменту, кольоровій гамі. Протягом десятиліть в с. Петріківці виробилася місцева традиція декоративного малювання, яка доступна для опанування учнями загальноосвітньої школи [2; 4].

Викладене вище зумовило мету статті – окреслити методичні аспекти вивчення петріківського розпису з молодшими школярами на

уроках образотворчого мистецтва.

Вивчення петриківського розпису під час занять з школярами має бути традиційним, адже до відродження народних традицій спрямовують пріоритетні напрями реформування виховного та навчального процесу в сучасній школі. Завданням вчителя є поєднання освіти з національним підґрунтям, історією та народними традиціями, збереження та збагачення культури українського народу, прищеплення шанобливого ставлення до звичаїв та традицій, що є невід'ємною частиною нашого минулого.

Рекомендації щодо методики вивчення петриківського розпису зводяться, як правило, до двох варіантів. Один з них - це вільна імпровізація, виконання розпису відразу фарбами, а іншого - виконання підготовчого малюнка і цілого ряду підготовчих вправ [2; 3].

Для дітей молодшого віку перший етап - це виконання допоміжних вправи з метою вивчення першооснови розписів характерних елементів. Другий етап - засвоєння технічних прийомів в ході декорування традиційних форм і образів петриківської іграшки.

Спираючись на надбання української мистецької педагогіки нами було розроблено варіативний тематичний план вивчення петриківського розпису на прикладі, на наш погляд, найбільш доступних для сприйняття учнями виробів – народних іграшок.

Тематичний план «Петриківські іграшки» передбачає ознайомлення учнів з народними традиціями розпису с. Пектриківки; творчістю майстрів та їх досягненнями; шляхами використання його в декоруванні іграшок, матеріалами для їх виготовлення та декорування. Учні вивчають елементи і мотиви петриківського розпису, одночасно опановують мистецтво створення іграшки, виготовляють найбільш характерні для даного промислу іграшки: «Півник-писанка», «Дзига», «Порося», «Сопілка», «Лялька», «Лисичка», «Собачка», «Пташка».

В залежності від типу, цілей і завдань кожного уроку тематичного плану «Петриківські іграшки» було попередньо визначено відповідні методи і методичні прийоми, які, за нашим переконанням, сприяли ефективному вивченню петриківського розпису. Серед них: розповідь, творча розповідь, розповідь-пояснення, бесіда, розповідь-доповнення, показ оригіналів виробів, декорованих петриківським розписом; коментар під час розгляду виробів, перегляд фотографій, репродукцій картин, альбомів з декоративно-ужиткового мистецтва, слайдів, відеоматеріалів, відео майстер-класів, порівняння, демонстрування засобів наочного навчання, показ спільних образотворчих дій учителя та учня, навчальні вправи, взаємозв'язок сприймання та творення, організація пізнавальної, самостійної творчої діяльності, організація обговорення, спостереження, індивідуальний і колективний метод виконання завдань, обговорення самостійно створених робіт та ін.

Однією із ефективних форм роботи є виставка дитячих робіт – короткочасна та підсумкова.

В результаті опанування тематичного плану «Петриківські іграшки» учні мають знати елементарні поняття з композиції та її термінології, основи кольорознавства, технологію виготовлення іграшки, породи дерев, з яких виготовляють народну іграшку, традиції розпису іграшок.

Ефективність і досягнення високих результатів на уроках вивчення петриківського розпису залежить від професійної підготовки вчителя та використаних ним форм і методів роботи, серед яких метод спостереження, наочності, словесний, практичний, евристичний, частково-пошуковий, проблемно-мотиваційний, метод співтворчості, мотиваційний.

Отже, систематизоване вивчення петриківського розпису, робить можливим комплексне сприйняття даної інформації, сприяє формуванню художньо-естетичного досвіду учнів загальноосвітньої школи, стимулює творчий потенціал, виховує повагу до традицій українського народу і бажання їх продовження.

Список використаних джерел:

1. Кардашов В.М. Теорія і методика викладання образотворчого мистецтва: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл./ В.М. Кардашов. – К: Видав. дім «Слово», 2007. – 296 с.
2. Кириченко М.А. Український народний декоративний розпис: навч. посіб./ М.А. Кириченко. – К.: Знання-Прес, 2006. – 228с.
3. Купрієнко В.І. Петриківський первоцвіт [Методичний посібник] / В.І. Купрієнко В.І., Н.О. Міхіна, І.Б. Корінько та ін. – Тернопіль: Мандрівець, 2013. – 40 с.
4. Харченко О.В. Мистецтво петриківського розпису [Текст]: навч.-метод. посіб. / Олена Харченко, Наталя Горшкова-Кандаурова. – Тернопіль : Мандрівець, 2013. – 71, [1] с. : іл., табл., портр.

Анна Грисюк

Науковий керівник: к. і. н., доц. Голобородько В.М.

ТИЦІАН – НАЙВЕЛИЧНИШИЙ ПРЕДСТАВНИК ВЕНЕЦІАНСЬКОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ШКОЛИ

Італія, яка відома як світова «жива галерея мистецтв», – є родоначальником однієї з найбільших і найпопулярніших шкіл Європи – венеційської. Ця школа налічує близько 400 років сталого розвитку. Її